

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Disputatio I. De Ente Reali in Communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

considerare ens ut ens, quod cum sit omni naturæ identificatum, & objectivè idem quod natura, ab eo dici non potest transphysisca seu transnaturalis: quare legendum puto *Meta Physica* duobus verbis, ut sit sensus, meta naturalis seu naturæ, quia ens in communi considerat, quod est meta seu terminus naturæ; ubique tamen unâ voce à nobis exprimitur, ne videamur in quæstione de nomine, contra communem consensum velle pugnare. Ex his

Collige ens in communi esse objectum materiale Metaphysicæ: formale verò intelligibilitatem entis in communi.

DISPUTATIO PRIMA

De Ente Reali in Communi.

I. **D**E Ente ficto, satis multa diximus in Logica Tractat. 1°. quæ ibi videre poteris.

D V B I V M I.

Quid sit Ens Reale, sive possibile, ut opponitur ficto.

II. **D**ixi ens reale, sive possibile; quia una est utriusq; entis realis & possibilis definitio.

R E S O L U T I O.

III. **D**ico, ens reale, sive possibile, ut sic, intrinsecè & ex parte sua nihil aliud est, quàm non repugnantia ad existendum, quæ sub hac conditione explicetur, *Si per possibile, vel impossibile, res existat, non involvit duo contradictoria, juxta illud Aristotelis lib. 9°. Text. 9°. Est id ex quo posito in actu nihil sequitur impossibile*: Vnde illa non repugnantia nihil est actuale, sed quidpiam objectivum tantum, potens actuari & existere; extrinsecè verò, & ex parte causæ producentis, est omnipotentia Dei ipsius productiva: hinc de possibili eodem modo Philosophandum ac de visibili, quod dicit duos respectus, ad rem scilicet & potentiam, sic ut à re sit rei visibilitas intrinseca, à potentia verò rei visibilitas extrinseca.

IV. Dices, definitio valde obscura est, & multorum entium non repugnantia, ac proinde realitas, sive possibilitas, supponitur, cujus repugnantia repugnantia non adfertur, sive quæ repugnare non repugnat: unde, si de quocumque ente, de quo dicitur non repugnat existere, dixerò non repugnat repugnare existere, tantum pro entis impossibilitate habuero, quantum tu pro possibilitate: ergo, &c.

V. Respondeo, (præterquam quòd ex libris Physicorum satis patet quid prudenter dicatur possibile) negando assumptum: Ad ejus probationem, Respondeo hoc ipso quòd entis non repugnantia prudenter supponitur juxta dicta in octo libris

R. P. Francisci Banz Spei Metaphysica.

Physicorum, virtualiter, & satis, repugnantia repugnantiam adferri; nisi aliunde ejus repugnantia probetur: quia sicut non potes à Deo auferre finem ratione positiva & fundamento, quod habere contenditur; quia habere est bonum, & perfectum, saltem transcendentaliter: ita nec finem positivam ratione & fundamento dicere potes non implicat implicare, id est, implicat (quia duo prima verba, quæ se mutuo tollunt, utpote negatio negationis, puto pro non intelligentibus per exaggerationem addi) habere quod habere contenditur, sic ut virtualiter dicas non habet; non habere autem malum & imperfectum est, saltem transcendentaliter, utpote privatio boni & perfecti transcendentalis: Deinde si sufficiat dicere naturam & essentiam istorum entium duo contradictoria exigere; quandoquidem istius exigentiæ fundamentum aliud non habeas, quàm purum beneplacitum & ignorantiam, non experientiam de opposito, &c. simili fictione & puro beneplacito, &c. dicam Deum non posse creare alium solem, alium mundum, &c. naturam humanam non esse magis numero per Deum multiplicabilem, quàm juxta Dei decreta de facto multiplicabitur, &c. impotentia ista in natura & essentia solis, mundi, &c. fundata, sive, ut tuâ ratione utar, quia non implicat implicare Deum id non posse, impotentiam istam exigente naturâ, sive essentiâ solis, mundi, &c. neque oppositum efficaciter probabis. Ex quo quàm plurima implicabunt, quæ implicat implicare.

D V B I V M II.

an ens possibile ut sic ab aeterno habeat aliquod esse diminutum.

R E S O L U T I O.

VI. **D**ico, ens possibile ut sic, nullum dicit esse actuale essentia & diminutum, distinctum ab esse idæali & virtuali, quod habet in Deo ut cognoscente, & ut causa; sed ut sic, ut sapienter docet D. Thomas de potentia art. 5°. Non est creatura

K k ra, sed

ra, sed creatrix essentia, quasi diceret, nihil est intrinsecè & ex parte sua, sed extrinsecè & ex parte solius Dei tantum, quod non est ens possibile esse, sed Deum esse, ut consideranti patebit.

VII. Probatur 1°, quia illud esse diminutum, ut tale, esset à se, vel à Deo? si esset à Deo, non esse posset, quod est falsum, attendendo ad intrinsecam entis possibilitatem, quæ est à Deo independens: si à se, haberet etiam esse existentia à se, sicut habet secundum se esse essentia à se actuale; quia quidquid habet esse essentia à se actuale, habet & esse existentia à se, ut constat de Deo Patre; unde rectè SS. Patres, ut Cyrillus noster lib. 1°. in Ioan. August. lib. 10. de Trinit. cap. 66°. Quod à Deo factum est, est Deus, vel nihil, ergo, &c. solus autem Deus habet esse à se: ergo, &c.

VIII. Probatur 2°, vel illud esse diminutum ab æterno existens, est à Deo communicatum necessarium, aut liberè? non secundum, quia certum est Deum in tempore capisse operari ad extra liberè: non primum, quia similiter certum est Deum nihil operari ad extra necessarium: ergo, &c.

IX. Confirmatur 1°, quia alioqui nihil Deus creare posset aut annihilare; nam semper præcederet & remaneret rei possibilitas, sive esse entis possibilis diminutum, hoc autem est valde absurdum, etiam in fide: ergo, &c.

X. Confirmatur 2°, existentia rei ut possibilis fuit ab æterno, vel non? si primum, res omnis possibilis semper existit, quod non admittunt; tamen patet quia vel ipsa rei existentia semper existit secundum esse diminutum: si secundum, idem de quacunque re dicendum est: ergo, &c.

XI. Dices ex P. Poncio de ente ut sic Disput. 69. q. 5. in Additione. Illud esse diminutum est ens medium inter ens rationis & ens realiter existens, hoc sensu, quod habeat quamdam convenientiam seu proportionem cum utroque, quatenus scilicet non existit realiter, sicut nec existit ens rationis; & non repugnat tamen ipsi existere, sicut nec repugnat enti realiter existenti: ergo, &c.

XII. Respondeo petendo quid sit illud medium: vel enim est negatio existentia entis, quod si existeret, non involveret in suo conceptu formali duò contradictoria; vel istius negationis contradictorium? si primum, ens illud diminutum non plus est ens, quam negatio entis existentis: si secundum, ratio ista non iustificat sententiam P. Poncii contra graves censuras Maffrii, ut consideranti patebit: si verò verum est, quod ibi conclus. 2^a. docet, videlicet, illud esse diminutum non consistere in non repugnantia, puta conditionali à nobis dicta, sed esse aliquid illi oppositum: hoc secundum consequenter docere debet: Quare ipse viderit.

D V B I V M I I I.

An Ratio entis Realis præcisa à Deo & Creatura, substantia & Accidens sit illis univoca?

R E S O L U T I O.

XIII. **D**ico, Ratio entis realis præcisa à Deo, &c. est illis univoca.

XIV. Probatur, quia ens eodem modo se habet ad Deum & creaturam, quo animal ad hominem & brutum. Sed hoc ab omnibus dicitur respectu hominis & bruti univocum, ergo & ratio entis, &c.

XV. Confirmatur, sive ens abstrahas ab alicuius

limitata creaturæ, sive ab afeitate illimitata Dei, semper dicit formaliter, cui non repugnat existere, & nihil aliud formaliter: ergo, &c. Ex his

XVI. Collige dependentiam, vel independentiam, prioritatem vel posterioritatem, &c. non se tenere ex parte rationis entis communis; sed ex parte differentiarum illam contrahentium; ac proinde nullo modo posse impedire univocationem, magis, quam rationale, aut irrationale, possit impedire, ne animal sit animal: quod verò hinc sequatur ens fore univocum genus ad Deum & creaturas, nihil absurdum, si intelligatur de genere transcendentali, & non de prædicamentali, præsertim cum in Logica ostenderimus substantiam esse verum genus ad Deum & creaturas substantiales completas, nec plus repugnare essentiam Divinam ratione solâ formali perfici per differentiam, attributa, personalitates, &c. quam illa ratione formali ab essentia distinguatur: unde sicut tali distinctione distinguatur, nec repugnat simplicitati Dei, nec involvit ullam imperfectionem intrinsecam, sed solam extrinsecam conceptus nostri; ita nec tali compositione Metaphysicâ componi repugnat simplicitati Dei; nec involvit ullam imperfectionem intrinsecam, &c.

XVII. Scotistæ communiter, ut huius sequelæ difficultatem effugiant, fingunt differentias contrahentes ens, non esse differentias, sed modos; genus verò debere per differentias contrahi & non per modos: verum lubenter scirem, quare hæc vocent modos, non verò materiale & immateriale respectu substantiæ; materiale enim & immateriale, tam sunt realiter intrinsecè substantia, quam alicuius accidentis & perfectas substantiæ, ab alicuius creaturæ & afeitas Dei, sint ens reale; & sicut materiale concipi potest, ut præcisè formaliter constitutum hominis, & ejusdem à non hominibus distinctum formaliter (& sic de irrationali;) ita potest perfectas concipi præcisè ut formaliter constitutiva substantiæ, & ejusdem à non substantiis distinctiva formaliter, quomodo non includit ens in suo conceptu formali: deinde dicant obsecro, cur genus debeat per differentias contrahi & non per modos, cum substantia à non substantiis, tam differat, & sit ens; quam homo per rationale à non hominibus differat, & sit animal.

XVIII. Obijcies ex Aristotele 4°. Metaph. Text. 3°. & 7°. ejusdem Text. 16°. ubi docet ens, nec univocè, nec æquivocè dici; sed ut sanum, id est, Analogicè.

XIX. Respondeo Aristotelem solum velle ens secundum aliquid, ut sanum, dici, scilicet antonomasticè & 1° de substantia, sicut antonomasticè & 1° sanum dicitur de animali; sed non secundum omnimodam comparationem; alioqui sicut extrinsecè tantum sanum dicitur de medicina, ita extrinsecè tantum (etiam objectivè) ens diceretur de accidente, quod falsum est.

XX. Adde quòd dicta primaritas, & antonomasia, non impediatur univocationem, ut patet in substantia respectu Dei & creaturæ, animali respectu hominis & bruti.

D V B I V M I V.

An Ens includatur in differentiis immediatè contrahentibus.

R E S O L U T I O.

XXI. **D**ico, ens non aliter includitur in differentiis immediatè contrahentibus, quam substantia

substantia in materiali & immateriali, aut animal in rationali aut irrationali.

xxi. Probatur, quia perfectas & inalicitas, quæ sunt differentiarum immediatè contrahentes ens ad substantiam & accidens, non magis sunt objectivè ens, quàm materiale & immateriale, rationale aut irrationale, substantia: ergo, &c. Antecedens patet; quia omnia illa sunt objectivè indivisibilia.

xxii. Confirmatur ex dictis in Logica, quòd differentiarum inferiores non includant formaliter suum genus.

xxiv. Nec dicas esse disparitatem in eo, quòd differentiarum ex natura sua excludant genus, quia non sunt transcendentales uti ens; transcendentalibus verò esse proprium includere suum genus formaliter; nam id omnino gratis dicitur, ut constat ex Dub. 3°, nec transcendentia in illa inclusione consistit, sed in eo, quòd omni enti prædicamentali ens transcendens conveniat.

xxv. Pro solutione aliarum objectionum vide dicta in Logica Disput. 6^a de Individuo Dub. 20. & solum adde quærenti quid sit perfectas, aut inalicitas? ex parte actus esse aliquid constitutivum formaliter, &c. ita sumendo ly *aliquid*, ut nihil importet ex parte objecti distinctum ab ente, sed ita, ut ex parte objecti sit hæc substantia, vel hoc accidens prout fuerit sermo; ex parte verò intellectus, ipse conceptus præcisivus, prout sumitur ly *id* in definitione entis, cum definitur ens, *id cui non repugnat existere*, nec aliter sumi potest: nam quòd nonnulli ita sumant ly *id* ut sit commune enti & non enti, non est magis intelligibile, quàm quòd id, quod est, vel potest esse non ens, sit aut possit esse ens: deinde alioqui, si ly *id* in definitione entis sic intelligeretur, ita etiam intelligeretur in definitione ejus, quod fungitur munere differentiarum entis, & sic in infinitum; quæ commodè applicabis perfectas & inalicitati.

DISPUTATIO SECUNDA

De Passionibus Entis in Communi.

Passiones entis (puta propriè dictæ, quia non magis includunt ens, cujus sunt passionibus, quàm modi illud contrahentes, de quibus supra) ordinariè numerantur tres, *unum, verum, bonum*; & sex transcendentia, *res, ens, unum, bonum, aliquid, verum*, juxta hanc vocem Reubau; sed *res, ens* & *aliquid* sunt synonyma & æquipollentia.

negatio essendi, ita ut unum subjektivè, sive fundamentaliter & formaliter sumptum, sit ens non aliud secundum esse, sive ens divisum ab alio, quale non sunt multa.

vii. Confirmatur secunda Pars Resolutionis, quia passio alicujus dicit formaliter tantum id quod addit supra illud cujus dicitur passio; sed nihil addit nisi negationem: ergo, &c.

D V B I V M I.

Quid sit unum Transcendentale & quid res addat supra ens.

ii. **D**ico, unum prout opponitur multis, est id quod est indivisum in se & divisum à quolibet alio, ac proinde supra ens negationem solam addit; unde definitio Aristotelis 5°. Metaph. Text. 1°. scilicet, unum est quod est indivisum in se, tantum est unius fundamentaliter, & ut unius formaliter est manca.

iii. Probatur prima pars ex communi sensu, & facili explicatione unius, prout opponitur multis.

iv. Probatur secunda pars, quia allatæ definitionis est hic sensus, unum est id quod est, sive est ens, quod non est aliud, ubi adjectam solam negationem entis supra ens vides: ergo, &c. Hinc

v. Collige 1°, multa ut opponuntur uni esse unum & unum ut divisa ab invicem, id est cum negatione essendi invicem: unde nequidem multa sunt ens purè positivum, in quo communiter omnes decipiuntur putantes multa esse ens & ens sine ulla negatione, quod mihi est impossibile intellectu. Vide dicta in Logica de dist. in genere Dub. 1°. & hinc est quòd Aristoteles Textu 1°. Metaph. dicat unum & multa opponi contrariè, id est, non contradictoriè, sed in eodem genere entis, uti contraria opponuntur.

vi. Collige 2°, ens & unum non esse synonyma; quia ens est quid positivum; unum verò formaliter negatio connotans duo entia, scilicet ens tamquam subjectum à quo fluit, & ens cujus est

D V B I V M II.

Quid sit verum transcendentale, & quid addat supra ens.

An te Resolutionem viii. Suppono verum esse duplex, cognitione scilicet & re: Cognitione verum est quod est cognitio conformis suo objecto; Re verum est quod est res vera ut opponitur fictæ, aut à parenti tantum; sed difficultas est, quid verum, & quid formaliter supra ens addat. Pro qua, sit

R E S O L U T I O.

ix. **D**ico, verum est ens cognoscibile ut est, & verum formaliter supra ens addit solam cognoscibilitatem ipsius entis ut est, quatenus media est formaliter inter ens reale & nihil.

x. Probatur, quia sic patet, quòd verum à bono & uno distinguitur; item quòd convertatur cum ente, & tamen non sit enti synonymum & æquipollens, in quo adversarii nostri tenentes includere ens formaliter, multum laborant.

xi. Dices, inter ens reale & nihil non dari medium; & verum, esse passionem transcendentalem, quæ necessariò debet includere id cujus est passio: ergo, &c.

xii. Respondeo negando antecedens pro prima parte, ad quam jam sæpius responsum est, non dari quidem medium objectivè & à parte rei, bene autem formaliter & ex parte actus: ad 2um verò passionibus transcendentales, isto sensu non agnoscimus;

K k 2 nec